

Asia: VN/1427/2024

Luonnos hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi ympäristönsuojelulain muuttamisesta

Lausunto: Luonnos hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi ympäristönsuojelulain muuttamisesta

Pätevyyttä koskevat vaatimukset (159 §, 161-163 §, siirtymäsäännös)

159 § Vaadittava pätevyys ja sen osoittaminen

Ajoneuvojen ilmastointilaittehuollon pätevät henkilöt ja vaihtoehtoiset kylmäaineet

Tukesin rekisterissä on 14 900 pätevää henkilöä ajoneuvojen ilmastointilaittehuoltoihin. Ajoneuvojen ilmastointilaittehuollon henkilöpätevyyksien osalta esitysluonnos jättää avoimeksi sen, onko pätevyyskäsitteitä päivitettävä seitsemän vuoden välein. Esitysluonnoksen kohdassa 4.2.1 Vaikutukset yrityksiin ei käsitellä ajoneuvojen ilmastointilaittehuoltoa. Esitysluonnoksen kohdassa 7 Säännöskohtaiset perustelut (159 §) todetaan, että vaihtoehtoisia kylmäaineita koskeva pätevyysvaatimus kohdistuu myös ajoneuvojen ilmastointilaittehuoltoon. Perustelujen mukaan kyse on kansallisesta vaatimuksesta, mutta esitysluonnoksessa ei käsitellä pätevyyden päivittämistä.

Suomen kansallinen vaatimus ajoneuvojen ilmastointilaittehuollon pätevyysvaatimuksesta vaihtoehtoisille kylmäaineille vaatisi tarkempaa tarkastelua ja perusteluita. Tukes arvioi, että ehdotetun kansallisen vaatimuksen aiheuttamat kustannukset autoalalle ovat useita miljoonia euroja (ks. myös Tukesin lausunto väliotsikon Pääasialliset vaikutukset -kohdassa).

Ajoneuvojen ilmastointilaitteissa on jo vuosien ajan käytetty kasvihuonevaikutukseltaan erittäin vähäistä kylmäainetta R1234yf, jonka GWP-arvo on 4. Tällä kylmäaineella on korvattu aiemmin yleisesti käytetty fluorattu kasvihuonekaasu R134a, jonka GWP-arvo on 1 430. Koska kylmäaineen R1234yf käyttö on jo vakiintunut autoalalle, olisiko ehdotetun mukaisesti tarpeen edellyttää kyseistä

kylmäainetta koskevaa kertauskurssia nykyisille ajoneuvojen ilmastointihuoltoon pätevöityneille henkilöille. Esimerkiksi Tukes on jo vuonna 2012 tiedottanut autoalalle kylmäaineesta R1234yf (tiedote 5.11.2012 Kylmäainetta R1234yf käsiteltävä huolellisesti autojen ilmastointilaitteiden huollossa) eli kyse ei kyse ole uudesta vaihtoehtoisesta kylmäaineesta autoalalla.

Tukes katsoo, että autoalalla ei ole tarvetta muille korvaaville kylmäaineille, koska kylmäaine R1234yf täyttää ajoneuvojen ilmastointilaitteiden päästöjä koskevan direktiiviin 2006/40/EY GWP-arvon vaatimuksen. Direktiivin mukaan ilmastointilaitteen kylmäaineen GWP-arvo saa olla enintään 150 uusissa autoissa vuodesta 2017 lähtien.

Uudessa F-kaasuasetuksessa kylmäaine R1234yf kuuluu pätevyysvaatimusten alaisiin fluorattuihin kasvihuonekaasuihin. Sen vuoksi ajoneuvojen ilmastointilaittehuoltoon suoritettavan asentajan pätevyyskokeen ja siihen liittyvän koulutuksen tulee jatkossa sisältää tiedot kylmäaineesta R1234yf. Uusille asentajille kertauskurssi ei siten olisi tarpeen.

Jäähdytys-, ilmastointi- ja lämpöpumppulaitealan pätevät henkilöt ja vaihtoehtoiset kylmäaineet

Tukesin rekisterissä on yhteensä 11 700 pätevää henkilöä jäähdytys-, ilmastointi- ja lämpöpumppulaitealalle. Näistä 3 750 henkilöä on pätevöity vähintään 3 kg kylmäainetta sisältäviin laitteisiin (teollisuuden ja kaupan kylmälaitteet) ja 7 950 henkilöä alle 3 kg kylmäainetta sisältäviin laitteisiin (ilmalämpöpumput). Näillä toiminta-aloilla pätevyyden osoittamisessa edellytetyt ammatti- ja perustutkinnot sisältävät nykyisin myös palavat kylmäaineet (esim. propaani R290) ja korkeapaineiset kylmäaineet (esim. hiilidioksidi R744), joilla korvataan fluorattuja kasvihuonekaasuja kylmälaitteissa ja ilmalämpöpumpuissa. Tämän vuoksi osallistuminen kertauskurssille seitsemän vuoden välein vaikuttaisi tarpeettomalta, koska tarvittava tietämys vaihtoehtoisista kylmäaineista on saatu tutkintoa suorittaessa. Lisäksi jo nykyisin ilmalämpöpumpuissa käytetään fluorattuja kasvihuonekaasuja, joilla on pienempi GWP-arvo (esim. kylmäaine R32, jonka GWP-arvo on 675) tai vaihtoehtoisia kylmäaineita kuten propaania. Kertauskurssille osallistuminen olisi tämän vuoksi ainakin osin jälkikäteistä tietämyksen päivittämistä.

162 § Pätevyyden todentaminen ja voimassaolo

Tukes ehdottaa, että pykälän ensimmäisen momentin loppuun lisättäisiin vaatimus pätevyyden jatkohakemuksen ajankohdasta, esimerkiksi ”Henkilön tulee tehdä Turvallisuus- ja kemikaalivirastolle pätevyyden jatkamista koskeva hakemus ennen pätevyystodistuksen voimassaolon päättymistä”.

Valtioneuvoston asetuksella säädettäisiin tarkemmin jatkohakemuksen sisällöstä. Jatkohakemukseen tulisi liittää F-kaasuasetuksen 10 artiklan 9 kohdan mukainen kertauskurssin osallistumistodistus.

Pätevyyden laajentaminen / kertauskurssi

Esitysluonnoksen kohdassa 4.2.1 Vaikutukset yrityksiin käytetään ilmaisia pätevyden täydentämisen ja kertauskurssi. F-kaasuasetuksen 10 artiklan 9 kohdassa käytetään ilmaisia kertauskurssi. Tukes katsoo, että F-kaasuasetuksen mukainen ilmaisu olisi täten sopivampi esitysluonnoksen tähän kohtaan, sillä kertauskurssiin osallistumisella päivitetään tietämystä vaihtoehtoisista kylmäaineista.

Siirtymäsäännös

Tukes huomauttaa, että ehdotettu siirtymäkauden päättymisen 12.3.2027 pätevyityneiden henkilöiden ja toiminnanharjoittajien osalta on kaksi vuotta lyhyempi kuin F-kaasuasetuksessa. Asetuksessa siirtymäkausi on säädetty päättymään 12.3.2029. Esitysluonnoksessa ei ole mainittu, että siirtymäajaksi esitetään F-kaasuasetuksessa säädettyä lyhyempää siirtymäaikaa. Esitysluonnoksessa ei ole perusteltu sitä, miksi Suomi haluaa kansallisesti säätää F-kaasuasetusta lyhyemmän siirtymäkauden. Siirtymäkauden säätäminen F-kaasuasetuksen mukaisesti 12.3.2029 saakka jakaisi lakimuutoksesta aiheutuvia kustannuksia yrityksille tasaisemmin. Myös Tukesin tehtävien lisääntyminen jakautuisi tasaisemmin, jos siirtymäkausi päättyisi asetuksen mukaisesti 12.3.2029.

Siirtymäsäännökseen on jäänyt kaksi kirjoitusvirhettä: Pykälään on kirjoitettu kylmäkuljetusavoneuvo, kun pitäisi olla kylmäkuljetusajoneuvo ja seuraavassa lauseessa ”pätevyityneiden henkilöiden ja toiminnanharjoittajien osa uusittava...”

Tukes ehdottaa, että lakimuutoksen voimaantuloa muutettaisiin F-kaasuasetuksen siirtymäaikojen mukaiseksi. Esitysluonnoksessa ehdotettu voimaantuloaika 1.1.2025 aiheuttaisi sen, että Tukes ei ehtisi tekemään rekisteriinsä 164 §:n (Pätevyysrekisteri ja julkinen tietopalvelu) sisältämiä muutoksia. Rekisteriä pitäisi täydentää henkilöpätevyystodistuksen voimassaoloajalla. Lisäksi julkista tietopalvelua pitäisi täydentää lupanumerolla ja henkilöpätevyystodistuksen voimassaoloajalla. Tukes ei ehdi toteuttaa ehdotettuja muutoksia 1.1.2025 mennessä huomioiden sen, että lakimuutos hyväksyttäisiin eduskunnassa syksyllä 2024. Lisäksi on otettava huomioon, että Tukesille esitetään vuoden 2025 talousarvioehdotuksessa 100 000 euron kertamäärärahaa, jonka avulla Tukesin rekisteri voitaisiin saattaa 164 §:ään ehdotettujen muutosten mukaiseksi. Tämä määräraha olisi käytettävissä vasta vuonna 2025, joten Tukes voisi toteuttaa 164 §:n edellyttämät muutokset aikaisintaan vuoden 2025 aikana. Näin ollen Tukesin rekisteri ei olisi lain mukainen, jos lakimuutos tulisi voimaan esitetyn mukaisesti 1.1.2025. Lisäksi siirtymäajan pidentäminen on tarpeen elinkeinoelämälle, jotta kustannusten jakautuvat useammalle vuodelle tasaisemmin.

Pätevyysrekisteri ja julkinen tietopalvelu (164§)

Tukes ehdottaa, että julkista tietopalvelun tietohakuja koskevaan 164 §:n seitsemänteen momenttiin lisättäisiin hakuperusteeksi myös lupanumero. Lisäys koskisi sekä toiminnanharjoittajan että henkilön tietojen hakemista. Tukes katsoo, että lupanumerolla hakeminen julkisessa tietopalvelussa olisi tärkeää, koska esitysluonnoksen mukaan lupanumeron saatavilla oleminen helpottaisi valvontaa. Lisäksi on otettava huomioon, että tietopalvelusta saa tehdä hakuja vain tarkkaan säädetyillä hakuperusteilla.

Tietojen toimittaminen fluoratuista kasvihuonekaasuista (165§)

-

Valvontaviranomaiset (21 §)

-

Pääasialliset vaikutukset

Esitysluonnoksen kohdassa 4.2.1 Vaikutukset yrityksiin ei ole selvitetty lakimuutoksen aiheuttamia kustannuksia yrityksille kokonaisuutena. Esitysluonnoksen arvion mukaan jäähdytys-, ilmastointi- ja lämpöpumppulaitealalla vaihtoehtoisten kylmäaineiden kertauskurssiin osallistuminen maksaisi noin 1 500 euroa/henkilö. Tukesin rekisterissä on 11 700 pätevää henkilöä jäähdytys-, ilmastointi- ja lämpöpumppulaitealalle. Kertauskurssille osallistuminen maksaisi täten yrityksille yhteensä noin 17,5 miljoonaa euroa. Esitysluonnosta olisi hyvä täydentää tämänkaltaisella kokonaisarviolla lakimuutoksen aiheuttamasta kustannuksesta yrityksille.

Esitysluonnoksen kohdassa 4.2.1 Vaikutukset yrityksiin ei ole huomioitu lainkaan autoalaa (ks. myös Tukesin lausunto väliotsikon Pätevyyttä koskevat vaatimukset -kohdassa). Tukesin rekisterissä on yhteensä 14 900 pätevää henkilöä ajoneuvojen ilmastointilaittehuoltoihin. Jos vaihtoehtoisten kylmäaineiden kertauskurssiin osallistumisen kustannukseksi arvioitaisiin esimerkinomaisesti 500 euroa/henkilö, olisivat lakimuutoksen aiheuttamat kustannukset autoalan yrityksille yhteensä noin 7,5 miljoonaa euroa.

Kertauskurssin kesto ja osallistumistapa vaikuttavat huomattavasti lakimuutoksen yrityksille aiheuttamiin kustannuksiin. EU:n komissio tulee antamaan F-kaasuasetuksesta täytäntöönpanoasetuksen, mutta se ei ole vielä käytettävissä. Lisäksi myös kansallinen tarkentava asetusta puuttuu. Kuten edellä Tukesin lausunnossa on todettu, autoalalla ei ole tarvetta kertauskurssille, koska autoalalla on jo käytössä hyvin pienen GWP-arvon kylmäaine. Jäähdytys-, ilmastointi- ja lämpöpumppulaitealalla nykyiset tutkimukset sisältävät vaihtoehtoiset kylmäaineet. Lisäksi vaihtoehtoiset kylmäaineet ovat jo käytössä kylmälaitteissa ja ilmalämpöpumpuissa.

Muuta kommentoitavaa

F-kaasuasetuksen numerosta käytetään vakiintuneesti esitystapaa 2024/573.

Levä Kirsi
Turvallisuus- ja kemikaalivirasto

Talsta Minna
Turvallisuus- ja kemikaalivirasto